

Gentile Bellini: **Szent Márk téri körmenet**, 1496, Velece, Academie Galerie

UTÓSZÓ

A kötetben utaltam arra, hogy a tárgyalt témák mellett a kommunikáció szempontjából fontos a tárgyi környezet és a tér, amelyben a kommunikáció folyamata zajlik. A kulturális szignálok kommunikatív jelentőségével számos szerző foglalkozik (Richard Gregory, Paul Ekman – Wallace V. Friesen, Buda Béla).

A nonverbális kommunikáció, a vizuális kommunikáció részeként be kellett volna mutatni a kulturális szignálokat, az emblémákat, az öltözködést, a hajviseletet, a testfestést, a lakásbelsőben található jellegzetes személyes tárgyakat, a személyes környezetet. Ez azonban egyrészt terjedelmileg is megterhelte volna ezt a kötetet, másrészt a hetvenes–nyolcvanas években szociológusként olyan kutatásokat folytattam, amelyeknek tárgyai voltak a fent felsoroltak, még ha más megközelítésben is, nem a lakberendezési tárgyak, a térhasználat, az öltözködés, a divat kommunikációs funkciójára fókuszálva. Lehetséges, hogy e kötet folytatásaként megpróbálom megírni a saját kutatásaimból levonható következtetéseket, hogy a képzőművészeti alkotásokon látható tárgyi környezetet kommunikációs szempontból elemezzem a kommunikációs szakos hallgatók számára, hiszen a kulturális szignálok nemcsak a kommunikáció társadalmi szabályozásához és az identitás kialakításához járulnak hozzá, hanem fontos szerepük lehet a személyközi viszonyokban, a *face to face* kommunikációban, interakciókban is.

Alberto Giacometti: **Sétálók II.**, 1949,
New York, Metropolitan Museum